

РОЗДІЛ 12. РЕЦЕНЗУВАННЯ

Грабчук О.М.
д.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів
Дніпровський національний університет
імені Олеся Гончара

РЕЦЕНЗІЯ
на монографію Стащук О.В.¹
«АКТУАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ
АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ»

На сучасному етапі розвитку нашої країни істотними факторами зниження ефективності фінансово-господарської діяльності акціонерних товариств є динамічна зміна ринкових умов господарювання, макрофінансова нестабільність, недостатній рівень інформаційної прозорості фондового ринку, низький рівень інвестиційної активності. Водночас акціонерні товариства є найбільш розвинутою організаційно-правовою формою ведення бізнесу не лише в Україні, а й за кордоном завдяки легкості формування значного за розмірами капіталу; обмеженості ризику акціонера, стабільності майнової бази, необов'язковості персональної участі акціонерів у діяльності, можливості застосування в різних сферах та видах економічної діяльності та в усіх секторах економіки, перетворення у акціонерні товариства у процесі приватизації. Однією із умов прибуткової діяльності акціонерних товариств є забезпечення їх фінансової безпеки, що залежить від багатьох екзогенних та ендогенних чинників. Водночас, значна кількість збиткових акціонерних товариств спричиняє підвищену увагу до проблематики їх фінансової безпеки.

У зв'язку із цим поява концептуальних досліджень, які розкривають теорію, методологію та практику забезпечення й управління фінансовою безпекою акціонерних товариств в сучасних умовах господарювання, є надзвичайно своєчасною та важливою подією у вітчизняній фінансовій науці. Монографія Стащук О. В. «Сучасна парадигма фінансової безпеки акціонерних товариств»² є однією із перших наукових праць, у якій досліджуються проблеми взаємозв'язку фінансової безпеки корпоративних структур та їх ринкової вартості.

Забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств є важливим завданням функціонування фінансової системи країни. Загрози, що впливають на сталий розвиток акціонерних товариств,

повинні підлягати мінімізації, оскільки інакше вони можуть призвести до неефективного формування та використання фінансових ресурсів акціонерних товариств, падіння ринкової вартості та вартості їх цінних паперів і, як наслідок, до фінансової кризи та банкрутства. Саме тому актуалізується потреба наукового обґрунтування теоретико-методологічних положень та практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової безпеки акціонерних товариств, що й зумовило потребу у проведенні дослідження, яке рецензується.

Монографія О. В. Стащук характеризується чіткою логікою викладу у ній матеріалу. Завдяки обраному автором комплексного підходу до проведення дослідження, монографія є багатоплановою; проблеми забезпечення, оцінювання та управління фінансовою безпекою акціонерних товариств розглянуто з власної позиції, а багатий фактологічний матеріал спонукає до проведення подальших розвідок із обраної тематики, зумовлює активізацію творчої думки читачів.

Перший розділ присвячено дослідженню теоретико-методологічних аспектів фінансової безпеки акціонерних товариств. У ході дослідження історичних та організаційно-правових аспектів розвитку науки про фінансову безпеку, автором обґрунтовано відсутність критеріїв та чітких меж періодизації розвитку науки про фінансову безпеку акціонерних товариств та констатовано, що дотримання фінансової безпеки акціонерних товариств залежить від динамічних змін ринкового середовища та умов формування фінансової інформації та здатне забезпечити захист фінансових інтересів усіх стейкхолдерів акціонерного товариства (с. 14-21). Запропонований комплексний підхід до обґрунтування парадигми фінансової безпеки акціонерних товариств дав змогу окреслити її визначальні детермінанти та сформулювати сутність поняття «фінансова без-

¹ д.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

² Стащук О. В. Сучасна парадигма фінансової безпеки акціонерних товариств: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 398 с.

пека акціонерних товариств» (с. 28-53). Встановлений взаємозв'язок між поняттями «ризик», «загроза» та «небезпека» дозволив ідентифікувати типові характеристики загроз фінансовій безпеці акціонерних товариств, а також обґрунтувати джерела екзогенних та ендогенних загроз фінансовій безпеці акціонерних товариств (с. 68-81). Запропонований автором науковий підхід до структуризації механізму управління фінансовою безпекою акціонерних товариств дав змогу обґрунтувати взаємозв'язок між встановленими компонентами, що сприяє підвищенню рівня прибутковості акціонерних товариств у розмірах, достатніх для забезпечення їх фінансової безпеки (с. 89-98).

У другому розділі монографії окреслено методологічні засади наукового пізнання фінансової безпеки акціонерних товариств. Автор обґрунтовує наукові положення мультиаспектного розуміння методології дослідження фінансової безпеки акціонерних товариств щодо взаємозв'язку руху їх фінансових ресурсів та фінансової інформації та пропонує формувати систему поглядів на фінансову безпеку акціонерних товариств з урахуванням системно-комунікативної парадигми (с. 120-132). Слід позитивно відзначити систематизацію автором сучасних підходів до оцінювання стану фінансової безпеки акціонерних товариств, що дозволило сформулювати теоретичні положення щодо підвищення результативності використання інтегрального оцінювання стану фінансової безпеки акціонерних товариств на основі формування «дерева цілей» з урахуванням базових елементів системного підходу (с. 184-188). Науковець досліджує також особливості застосування науково-методичних підходів до оцінювання стану фінансової безпеки підприємств різних видів економічної діяльності (с. 166-183) та обґрунтовує доцільність їх застосування у практику функціонування корпоративних структур.

Третій розділ монографії розкриває практику комплексного оцінювання стану фінансової безпеки акціонерних товариств в Україні. Заслуговує на увагу проведена автором ідентифікація ключових макрофінансових дисбалансів за основними функціональними складовими фінансової безпеки України (с. 196-204). Наочна ефективність формування та використання фінансових ресурсів знайшла своє відображення у авторському методичному підході до систематизації акціонерних товариств за домінантами та загрозами їх фінансової безпеці (с. 206-229, с. 343-344). Цікавим для науковців представляється розроблений автором алгоритм розрахунку інтегрального показника стану фінансової безпеки акціонерних товариств на основі синектичного методу дослідження, котрий є ефективним навіть в умовах обмеженої статистичної інформації (с. 232-246).

У четвертому розділі представленої наукової роботи автор обґрунтовує необхідність оцінювання стримуючого, стимулюючого та інтегрального ризиків, а також доцільність ідентифікації ризикових зон. Вартий уваги комплексний методологічний підхід автора до аналізування фінансових ризиків акціонерних товариств в умовах невизначеності та нестачі статистичних даних, який дозволяє виробити заходи щодо протидії загрозам або примноження домінант фінансової безпеки акціонерних товариств (с. 251-264). Слід позитивно відзначити й запропонований автором науково-методичний підхід до оцінювання впливу фінансових чинників на ефективність управління фінансовою безпекою акціонерних товариств із застосування двоступеневого кореляційного аналізу синхронного встановлення щільності різнорівневих зв'язків між факторними і результуючими ознаками (с. 265-269). Науковець розробляє види стратегії фінансової безпеки акціонерного товариства машинобудування на основі запропонованої моделі, що дозволяє зіставити ринкову вартість акціонерного товариства та середньозваженої вартості його капіталу з одночасним урахуванням систематичного ризику, фінансового левериджу, рентабельності капіталу та обсягу нерозподіленого прибутку (с. 296-303).

Враховуючи вище зазначене, можна зробити висновок, що монографія вирізняється оригінальністю та цілісністю дослідження, у якому вперше розкрито взаємозв'язок між ринковою вартістю акціонерних товариств та їх фінансовою безпекою в умовах нестачі фінансової інформації та низького рівня розвитку вітчизняного фондового ринку. Автором проаналізовано та систематизовано значний обсяг інформації щодо розвитку фінансової науки та особливостей функціонування фінансів корпоративних структур, що дозволило отримати достовірні та аргументовані результати проведеного дослідження. Усі розрахунки здійснені з використанням реальних статистичних даних та на фінансовій звітності підприємств машинобудування України. Практичне значення монографії підтверджується й тим, що сформувані пропозиції автора можуть бути використані у процесі розробки фінансової політики акціонерних товариств, розробленні заходів щодо підвищення рівня їх фінансової безпеки, а також можуть бути передані для розгляду до Комітету Верховної Ради України з питань економічної політики, Комітету Верховної Ради України з питань фінансової політики та банківської діяльності, Державної аудиторської служби України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України для подальшого їх використання у практичній діяльності.

Рецензована наукова праця є завершеним науковим дослідженням, виконаним на акту-

альну тему, має наукову і практичну цінність. Результати дослідження можуть бути використані також й у навчальному процесі при викладанні дисциплін «Фінанси підприємств», «Фінансовий менеджмент», «Управління капіталом підприємств», «Інвестування», «Фінансовий ризик-менеджмент», «Фінансова безпека

підприємств», «Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва».

Монографія «Сучасна парадигма фінансової безпеки акціонерних товариств» може бути корисною як для науковців, практиків та інших спеціалістів з управління фінансами акціонерних товариств, так і для студентів вищих навчальних закладів.